

การฆ่าตัวตายทางวิชาการของ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์
สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล
10 ธค. 2549 (posted on several webboards)

วันนี้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดงาน "เปิดตัวหนังสือ" ที่พิมพ์ในนามมหาวิทยาลัยชื่อ **พระผู้ทรงปกเกล้าฯ ประชาธิปไตย : ๖๐ ปีสิริราชสมบัติกับการเมืองการปกครองของไทย** ซึ่งกล่าวว่าเป็น "หนังสือวิชาการจัดพิมพ์ขึ้นในวาระแห่งการเฉลิมฉลองการสถาปนาครบรอบ ๗๒ ปี ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์" หนังสือดังกล่าว "เรียบเรียงโดย รศ.ดร.นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์" งาน "เปิดตัวหนังสือ" ครั้งนี้ จัดขึ้นอย่างใหญ่โต มี "นักวิชาการ" ผู้มีชื่อเสียงหลายคนรับเชิญเป็นผู้อภิปรายและวิจารณ์หนังสือเล่มดังกล่าว (สุเมธ ตันติเวชกุล, อเนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นต้น)

ความจริง ผมทราบเกี่ยวกับ โครงการทำหนังสือเล่มนี้ก่อนหน้านี้กว่า ๑ เดือน บอกตรงๆว่า ผมอดรู้สึก "เหลือเชื่อ" ไม่ได้ว่า จะเป็นไปได้อย่างไรที่จะทำหนังสือในลักษณะนี้ออกมา ในฐานะคนไทยคนหนึ่ง ผมยอม "ปลง" หรือ "ยอมรับ" ความจริงที่ว่า "หน้าที่" อย่างหนึ่งของการเป็นหน่วยราชการ (แม้แต่ มหาวิทยาลัยที่ได้ชื่อว่า องค์กรทาง **วิชาการ**) คือการผลิตวรรณกรรม (หรืองานพิธี) เพื่อสรรเสริญพระบารมีกษัตริย์และราชวงศ์ และพูดกันจริงๆ ผมก็ "ยอมรับ" หรือไม่ได้มีปัญหามากมายอะไร ถ้าหน่วยงานราชการแม้แต่อย่างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จะผลิตหนังสือสรรเสริญพระบารมี แบบที่ผลิตๆกันโดยหน่วยงานราชการอื่นๆ คือมีลักษณะ "หนังสือโชว์" ไว้ตั้งตามหิ้งหนังสือ หรือโต๊ะกาแฟ อย่างที่เห็นๆกัน (หนังสือบางเล่มพวกนี้ให้ข้อมูลน่าสนใจ) แต่การผลิตหนังสือลักษณะนี้ ให้เป็น "หนังสือวิชาการ" เขียนโดยคนระดับ ต่อกเตอร์ หรือ ศาสตราจารย์ ที่จะมีคนรุ่นหลัง โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา หรือครูผู้สอนจำนวนมาก ใช้อ้างอิงและอบรมสั่งสอนทางวิชาการ ... ?

เมื่อผมได้อ่านหนังสือเล่มนี้จบเมื่อวานนี้ ผมเกิดความรู้สึกหลายอย่างในใจ เปลี่ยนสลับกันไปมาอย่าง

รุนแรง ตั้งแต่ โกรธ ไปถึงสมเพช เหยียดหยาม แต่ในที่สุดแล้ว ความรู้สึกของผมคือ เศร้าสลดใจอย่างบอกไม่ถูก แม้ผมจะไม่เคยเป็นคนที่มึนงง "มหาวิทยาลัยนิยม" ในแบบที่เข้าใจกัน แต่อดรู้สึกไม่ได้จริงๆว่า มหาวิทยาลัยที่ผมโตขึ้นมาด้วยและบางครั้งถึงกับ "ฝากชีวิต" ไว้ตั้งแต่ไม่ได้เป็นนักศึกษาด้วยซ้ำ แห่งนี้ ได้มาสู่ยุคตกต่ำทางภูมิปัญญา ทางศีลธรรม ทางการเมือง อย่างที่สที่สุดเท่าที่ผมเคยรู้จักมา เมื่อมีผู้บริหารสูงสุด (อธิการบดี) เรียกร้องให้กษัตริย์ทำรัฐประหาร มีคณะบดีคณะรัฐศาสตร์ เขียนหนังสือแบบนี้ออกมา (สมัยหลัง ๖ ตุลา เมื่อ ปรีดี เกษมทรัพย์ เป็นอธิการบดี ยังไม่แยขนาดนี้)

ผมรู้ว่า หนังสือเล่มนี้แบ่งกันเขียนจริงๆโดยหลายคน (ไม่มีใครเก่งขนาดเขียนหนังสือ ๒๐๐ กว่าหน้า ในเวลาเดือนเดียวได้) แต่ในเมื่อ นครินทร์ ประกาศไว้เองในคำนำว่า "ความผิดพลาดและข้อบกพร่องต่างๆที่พึงมีอยู่ในหนังสือเล่มนี้...ทั้งหมดล้วนตกเป็นของผู้เขียนเองทั้งสิ้น" และเมื่อมองในแง่ความรับผิดชอบ ในฐานะที่เป็นนักวิชาการที่ senior ที่สุด ของกลุ่มคนเขียน ในฐานะที่มีตำแหน่งคณบดีรัฐศาสตร์ และในฐานะผู้มีเครดิตในแง่ authority เรื่องประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่สุดในกลุ่ม ความรับผิดชอบทางวิชาการ-การเมือง ก็ควรเป็นของนครินทร์ผู้เดียวจริงๆ ถ้าจะมีใครอีกคนที่ควรต้องรับผิดชอบด้วย ผมขอยกให้ตัวอธิการบดีคนปัจจุบันนั่นแหละ

ผมไม่มีเวลา และไม่ต้องการจะเสียเวลาให้กับการวิจารณ์หนังสืออย่างละเอียด ดังนั้น ในที่นี้ ผมจะจำกัดการวิจารณ์เฉพาะกรณีเดียว คือ กรณี ๖ ตุลา

ในหน้า ๒๕๖ นครินทร์เขียนสรุปเกี่ยวกับกรณี ๖ ตุลา และบทบาทของในหลวงองค์ปัจจุบัน ดังนี้ :
"เหตุการณ์นองเลือดในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙...ในเหตุการณ์นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงประสบกับข้อจำกัดไม่สามารถลงมาแก้ไขปัญหาการเมืองได้เช่นเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม...."

ในหลวงไม่ได้ทรง intervene ในกรณี ๖ ตุลา (เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องก่อนหน้านั้น ในวันนั้น และหลังวันนั้น)? แม้แต่คนที่พอรู้การเมืองไทยบ้าง และเียงกว่านครินทร์ ก็ไม่น่าเขียนอะไรแบบนี้ออกมา

นี่คือ รายงานจาก ดาวสยาม :

โปรดเกล้าฯ ให้ธรรมนุญเฝ้าฯ

เมื่อเวลา 17.00 น.ของวันที่ 6 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้รับสั่งเรียกนายธรรมนุญ เทียนเงิน ผู้ว่าการกรุงเทพมหานครเข้าเฝ้าฯ ทรงรับสั่งเกี่ยวกับการที่ได้มีลูกเสือชาวบ้านจากต่างจังหวัดนับเป็นหมื่นๆ คน ได้มาชุมนุมนั้นอาจจะประสบปัญหาเกี่ยวกับอาหารและที่พัก ทรงรับสั่งให้นายธรรมนุญชี้แจงให้ลูกเสือชาวบ้านสลายตัว.....

หลังจากนั้น (ดังที่คนที่รู้การเมืองแต่เียงกว่านครินทร์ก็ทราบดีว่า) สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เสด็จมาพบลูกเสือชาวบ้านที่ทำเนียบรัฐบาล (ไม่ใช่ที่ลานพระรูป แต่ในตัวทำเนียบรัฐบาล ที่ลูกเสือชาวบ้านเหล่านั้น ได้ฟังเข้าไปแล้ว) และทรงมีพระราชเสรับสั่ง ตามที่ ดาวสยาม รายงาน ดังนี้

ข้าพเจ้าขอให้ทุกคนยิ้มแย้มและใจเย็นๆ ไม่มีอะไรที่แก้ไขไม่ได้ แต่ต้องค่อยๆ ค่อยๆ ไป บ้านเมืองตอนนี้กำลังต้องการความสามัคคีและกำลังอยู่ในสถานการณ์ที่สำคัญ ฉะนั้นขอให้ทุกคนสลายตัวเสีย ถือว่าให้ของขวัญกับข้าพเจ้า ท่านเหนื่อยกันมานานแล้ว ขอให้กลับไปพักผ่อนเสียให้สบาย ทุกคนโปรดทราบฯ สองสั้นเกล้าฯ ทรงเป็นห่วง ไม่มีอะไรที่สองสั้นเกล้าฯ จะเสียใจเท่ากับพวกเราๆ กันเอง ขอให้ทุกคนโชคดี

(น่าสังเกตว่า ขณะนั้น เหตุการณ์ที่ธรรมศาสตร์สิ้นสุดลงแล้วหลายชั่วโมง และความรุนแรงที่ตำรวจลูกเสือชาวบ้าน และกลุ่มพลังฝ่ายขวาอื่นๆกระทำต่อนักศึกษาที่นั่น ได้เป็นที่รู้จักกันแล้ว (หนังสือพิมพ์ฉบับป้ายทุกฉบับได้พาดหัว และรายงานข่าวแล้ว) ไม่ปรากฏว่าทรงมีพระราชดำรัสถึงเหตุการณ์ดังกล่าวแต่อย่างใด ตัวอย่างของพาดหัวหนังสือพิมพ์บางฉบับในป้ายวันนั้น: "นองเลือด ตายเจ็บนับร้อย จับนศ. แขวานคอ-ประกาศฉุกเงิน" (ไทยรัฐ), "ลาลจลแล้ว แขวานคอ นศ. เผาสต 5 ศพ จับเลขาสุนยน์นิสิต-ให้

ปลด 3 รมต.ด่วน" (เดลินิวส์), "นองเลือด! ประชาชนขยี้ศูนย์-จับแขวนคอ ตายนับร้อย" (ตะวันสยาม)
ภาพถ่ายนักศึกษาถูกแขวนคอและถูกเผาได้รับการตีพิมพ์ทุกฉบับ)

วันต่อมา สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ๒ พระองค์ ได้เสด็จไปยังโรงพยาบาลตำรวจและโรงพยาบาลวชิระเพื่อทรงเยี่ยมตำรวจที่บาดเจ็บจากเหตุการณ์ที่ธรรมศาสตร์ หนังสือพิมพ์ เสี่ยงปวงชน นอกจากตีพิมพ์พระฉายาลักษณ์ ๒ พระองค์ทรงกำลังสอบถามอาการตำรวจผู้บาดเจ็บคนหนึ่งถึงข้างเตียงอย่างห่วงใยยิ่งแล้ว ได้บรรยายว่า (เน้นคำของผม) "ทุลกระหม่อมทั้งสองพระองค์เสด็จเยี่ยมตำรวจที่ได้รับบาดเจ็บ **จากการกวาดล้างที่ธรรมศาสตร์** ที่โรงพยาบาลตำรวจ เมื่อ 15.00 น. วันที่ 7 เดือนนี้ และพระราชทานเงินของมูลนิธิสหายใจไทยให้ตำรวจที่ได้รับบาดเจ็บทุกคน"

หนึ่งสัปดาห์ต่อมา ทั้ง ๒ พระองค์ได้เสด็จในงานบรรจศพนายเสมอ อัจฉริยะ ลูกเสือชาวบ้านผู้หนึ่งที่เสียชีวิตขณะบุกเข้าไปในธรรมศาสตร์เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม เดลินิวส์ รายงานว่า ฟ้าหญิงสิริธรฯ "ทรงกล่าวสดดีเกียรติคุณ นายเสมอ อัจฉริยะ ว่า ' **การปฏิบัติหน้าที่ครั้งนี้** [เป็นไปตาม] คำสัตย์ปฏิญาณที่ได้ปฏิญาณไว้กับลูกเสือชาวบ้าน สมควรแก่การเชิดชู เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ลูกเสือชาวบ้านต่อไปในด้านมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์'...." (เน้นคำของผม)

การเขียนอย่างที่นครินทร์เขียน ยิ่งแย่มากขึ้น เมื่อพิจารณาว่า ในอีกที่หนึ่งในหนังสือ นครินทร์ ได้อ้างข้อมูลจากหนังสือของกอบแก้ว สุวรรณหัต-เพียร ที่เกี่ยวกับในหลวงและ ๖ ตุลา ซึ่งในที่นั้น กอบแก้วเขียนคนละอย่างกับที่นครินทร์เขียน อันที่จริง จุดที่นครินทร์อ้างข้อมูลกอบแก้วเกี่ยวกับในหลวงและ ๖ ตุลานี้ **สะท้อนลักษณะการทำงานแบบไม่มีความกล้าหาญ ไม่มีจริยธรรม บิดเบือน ปกปิด โทกทวงวิชาการ ซึ่งแสดงออกตลอดทั้งเล่มของหนังสือเล่มนี้** ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ

ในหน้า ๑๔๒ นครินทร์ เขียนว่า

"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ทรงพยายามขจัดความแตกแยกภายในชาติ และทรงเรียกร้องความสามัคคีจากชาวไทย ในวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ หรือ ๒ วันหลังจากเหตุการณ์ ๖ ตุลา พระองค์ทรงมีพระบรมราโชวาททางวิทยุกระจายเสียง เรียกร้องความเป็นหนึ่งเดียวกันของชาติ เพื่อเผชิญหน้ากับวิกฤติ"

นครินทร์ทำเชิงอรรถอ้างว่า ข้อมูลเรื่องในหลวงทรง "พยายาม..เรียกร้องความสามัคคี" (จากความแตกแยกในกรณี ๖ ตุลา) นี้มาจากกอบแก้ว ประโยคของกอบแก้วที่นครินทร์หมายถึงคือประโยคนี้

"Two days after the massacre, the King broke his silence. His Majesty made a radio broadcast calling for national unity in the face of the crisis."

แต่นครินทร์ตั้งใจไม่ยอมอ้าง หรือพูดให้เห็นว่า **ประโยคติดกันต่อไปทันที** ของกอบแก้วเขียนว่าอะไรคือประโยคนี้ครับ

"The message was clear: King Bhumibol had issued 'a strong endorsement' of the new military junta."

(กรุณาแปลกันเองนะครับ แล้วอ่านคู่กับประโยคของนครินทร์ข้างต้นที่อ้างข้อมูลจากกอบแก้ว)

มีหน้าซ้ำ หลังประโยคนี้ กอบแก้วยังเล่าข้อมูลอีกอันหนึ่งเกี่ยวกับพระราชินีและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ในกรณี ๖ ตุลานี้ว่า (เน้นคำของผม)

"Perhaps to emphasize further **the unmistakable stand of the Throne** , Queen Sirikit and the royal Princesses went to visit and provide food for the Village Scouts who encamped in the campus of Thammasat University."

ซึ่งความจริงแล้ว เช่นเดียวกับ กรณีในหลวงทรงออกอากาศทางวิทยุข้างต้น **เป็นข้อมูลที่ผิด** คือในหลวงไม่เคยออกอากาศทางวิทยุดังกล่าว (ดูรายงานข่าวโดยละเอียดใน ไทยรัฐ 10 ตุลาคม 2519) และพระราชินีและพระเจ้าลูกเธอไม่ได้เคยมาที่ธรรมศาสตร์ในช่วงนั้น (และเป็นเรื่อง irony เพราะหนังสือเกือบเกือบเต็มไปด้วยการสรรเสริญพระบารมีเช่นเดียวกับหนังสือนครินทร์) แต่ที่สำคัญยิ่งกว่านั้น หลังจากข้อมูลเรื่องนี้แล้ว กอบแก้วได้สรุปว่า

"The death of democracy appeared a small prize to pay for the return of political stability and social status quo."

ความจริง การใช้คำว่า democracy ของกอบแก้วในที่นี้ เรียกได้ว่าเป็น euphemism ถ้าใช้คำว่า students จะเป็นรูปธรรมและตรงความจริงมากกว่า (แต่จะทำให้บรรยากาศของย่อหน้านั้นทั้งหมดมีความหมายที่แหลมคมใหญ่หลวงที่กอบแก้วคงไม่กล้าพอจะเขียน) แต่ถึงจะใช้คำแบบ euphemism แบบนี้ ประเด็นคืออะไรก็ชัดเจนมาก และนครินทร์ ซึ่งอ้างอิงจากกอบแก้ว จึงไม่มีสิทธิ์หรือจริยธรรมทางวิชาการที่จะเอา **ข้อมูลของกอบแก้ว** มาสนับสนุนสิ่งที่เขาเขียนได้เลย เพราะข้อมูล (ประโยคแรก) ของกอบแก้วอยู่ในบริบทของข้อความทั้งย่อหน้าที่มีความหมายคนละอย่างกันเลยทีเดียวกับนครินทร์

ในหน้า ๑๔๑ นครินทร์ได้อธิบายภาพรวม กรณี ๖ ตุลา ดังนี้ (เน้นคำของผม)

"เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการรักษาดุลยภาพทางการเมืองหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาฯ แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะเปิดโอกาสให้กลุ่มนักเรียน กลุ่มกรรมกร และกลุ่มนักศึกษาสามารถเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างเต็มที่ แต่ก็กลับกีดกันกลุ่มข้าราชการออกจากอำนาจทางการเมืองอย่างฉับพลัน ส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านจาก **กลุ่มข้าราชการที่คุ้นเคยกับการกุมอำนาจทางการเมืองไว้ในมือนับตั้งแต่การปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕** ผลที่ติดตามมาจากการตัดกลุ่มข้าราชการออกจากวงจรแห่งอำนาจ ปรากฏให้เราเห็นอย่างชัดเจนในเหตุการณ์ ๖ ตุลาฯ อันเป็น **การตอบโต้ของกลุ่มข้าราชการ** ต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น"

โปรดสังเกตยุทธวิธี "เปลี่ยนเป้าการกล่าวหา" (shift the blame) อย่างแนบเนียน ว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบสำคัญในกรณี ๖ ตุลา ซึ่งเป็นเรื่องที่เราเข้าใจร่วมกันอย่างกว้างขวางในหมู่นักวิชาการปัจจุบัน จาก **กลุ่มรูปธรรมบางกลุ่ม** (xxx ?) ไปเป็นคำนามธรรมอย่าง "กลุ่มข้าราชการ" ที่ "คุ้นเคยกับการกุมอำนาจทางการเมืองไว้ในมือนับตั้งแต่การปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕" นครินทร์กำลังหมายถึงใคร? พวกกลุ่มทหาร? ที่สืบทอดอำนาจกันมาตั้งแต่คณะราษฎร?

ไม่ต้องพูดถึงความจริงง่ายๆที่ว่า กลุ่มที่บุกเข้าไปฆ่าคนที่ธรรมศาสตร์ในเช้าวันนั้นไม่ใช่ทหาร ในหน้า ๑๖๖ นครินทร์เขียนเองว่า "การปลุกปั่นให้ประชาชนเกลียดชังกันนำไปสู่การล้อมปราบนิสิตนักศึกษาและประชาชนที่ประท้วงการกลับเข้าประเทศของจอมพลถนอมอย่างสงบ ในเช้าตรู่ของวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มคนที่มีส่วนในเหตุการณ์ประกอบด้วย **ตำรวจตระเวนชายแดน ลูกเสือชาวบ้าน** กลุ่มกระหิงแดง **กลุ่มนาวพล**" (เน้นคำของผม) กลุ่มอนุรักษ์นิยมเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็น "กลุ่มข้าราชการ" แน่นนอน (แต่ก็ไม่ใช่ "กลุ่มข้าราชการ" ในความหมายที่เป็นกลุ่มที่ "คุ้นเคยกับการกุมอำนาจทางการเมืองไว้ในมือนับตั้งแต่การปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕" อย่างที่เขียน) **แต่ในบริบทของประวัติศาสตร์การเมืองไทย มีเท่านั้นหรือ? คนที่รู้การเมืองแต่โง่กว่านครินทร์ ก็รู้ดีว่า พลตำรวจอนุรักษ์นิยมเหล่านี้ นอกจากเป็นของ "กลุ่มข้าราชการ" แล้ว เป็นของใครบ้าง** ตัวอย่าง : วัฒนา เขียววิมล ที่ออกตัวว่าเป็น "ผู้นำ" ของกลุ่ม "นาวพล" (แปลว่า "กำลังที่เก่า") ได้ออกมาเปิดเผยก่อนตายไม่นานว่า แท้จริงแล้ว กลุ่มของเขาตั้งโดยบพิเศษ กอ.รมน. โดยการอนุมัติของสายหยุด เกิดผล แต่ผู้ที่ถูกรับผิดชอบโดยตรงคือ พลเอกสราวุธ แพทยกุล หรือผมต้องบอกนครินทร์ว่า พลเอกสราวุธ เป็นใคร? **ตำรวจตระเวนชายแดน และลูกเสือชาวบ้าน ในทางการเมืองเป็นองค์กรอะไร? อย่างกรณีลูกเสือชาวบ้าน จะถือว่าเป็น "กลุ่มข้าราชการ" ที่กุมอำนาจมาตั้งแต่ ๒๔๗๕ จริงๆหรือ?** จำเริญฤทธิ์ จำรัสโรม, สมควร หริภุญ, อุทธาร สนิทวงศ์? ผลรวมของการเสนอภาพ ๖ ตุลาแบบนี้ กล่าวในแง่บริบทของประวัติศาสตร์นิพนธ์เรื่องการเมืองไทยสมัยใหม่แล้ว มี

ลักษณะยิ่งกว่า irony เสียอีก คือ กลายเป็นว่า ผู้ที่รับผิดชอบสำคัญต่อ ๖ ตลา คือพวกที่สืบลูกหลานมาจากชนชั้นนำ หลัง (ไม่ใช่ ก่อน) ๒๔๗๕!

สรุปแล้ว ในกรณี ๖ ตลา ควรอธิบายว่า ในหลวง "ทรงประสบกับข้อจำกัดไม่สามารถลงมาแก้ไขปัญหาการเมืองได้" จริงหรือ? การเขียนเช่นนี้ไม่เสี่ยงต่อการลดทอน "กฤษฎากินหารอันบดบังมิได้" (คำของคึกฤทธิ์) ไปหน่อยหรือ?!

ความจริง หนังสือเล่มนี้ เติมไปด้วยการเขียนในลักษณะเดียวกับที่กล่าวนี้ในกรณี ๖ ตลา ถ้าผมขึ้นอภิปรายทุกประเด็น คงต้องใช้เวลาเป็นสัปดาห์ ... บางตัวอย่างสั้นๆ กรณีหยุด แสงอุทัย ที่ถูกกล่าวหาว่า "หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ" ในปี ๒๔๙๙ ก็ถูกนครินทร์ไล่ให้ หยุด กลายเป็นตัวร้ายไป "(หยุด) ก่อให้เกิดกระแสความไม่พอใจในสังคมอย่างกว้างขวาง..." (น.๕๖) ทั้งๆที่ประเด็นที่ หยุด พุดนั้น เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย (ที่อ้างว่าเป็นเนื้อหาหนังสือ) อย่างสำคัญยิ่ง (power and accountability) หรือ ใน น.๙๑-๙๒ และ น.๑๒๓ เชิงอรรถ ๑๗ นครินทร์ยืนยันว่าในหลวง "ทรงมิได้มีส่วนรู้เห็นใดๆ" กับการรัฐประหารของสฤษดิ์ และวิจารณ์นักเขียนต่างประเทศที่เสนอเช่นนี้ว่า เป็นการ "ตีความเรื่องราวแบบเกินเลย และสันนิษฐานเอาเองตามอำเภอใจ" โดยนครินทร์เองไม่ยอมอธิบายหรือให้หลักฐาน แต่ถ้าเช่นนั้น จะอธิบายอย่างไร การที่ **พจน์ สารสิน** ซึ่งสฤษดิ์เลือกให้เป็นนายกหลังรัฐประหาร เปิดเผยว่า เขา "accepted the honour only after it was made clear to him by the Palace that the King wished his appointment to be made , that the Palace 'had been consulted at every step since the original coup' ." (Kobkua, **Durable Premier** , p 30 and 41 note 88 คอบเก้ออ้างหลักฐาน FO เข้าใจว่า นี่เป็นคำบอกเล่าของพจน์ต่อเจ้าหน้าที่ทูตอังกฤษ คำว่า since ในที่นี้หมายถึงอะไร? ยึดอำนาจแล้ว จึง "ปรึกษาทุกชั้นตอน" หรือ "ปรึกษาทุกชั้นตอน" **ตั้งแต่** การยึดอำนาจ คือ **รวมถึง** การยึดอำนาจด้วย? ความจริง ผมมีหลักฐาน "บอกเล่า" จากคนสนิทระดับ "มือขวา" ของสฤษดิ์คือ เนตร เขมะโยธิน ซึ่งผมเคยสัมภาษณ์ที่พูดแบบเดียวกันนี้ด้วย... สรุปแล้ว ประเด็นไม่ง่ายที่จะปฏิเสธอย่างที่นครินทร์คิดหรือครับ) ยิ่งกว่านั้น ผมขอถามหน่อยว่า ที่เขียนต่อไปว่าในหลวง "ก็ **ทรงไม่มีทางเลือกอื่นใด** นอกจากจะทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้จอมพลสฤษดิ์เป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร" นั้น นครินทร์จะอธิบายการที่ "**พระบรมราชโองการแต่งตั้ง**" **ฉบับนั้น ไม่มีผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ** อย่างไร? (ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๗๔ ตอน ๗๖, วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐, ฉบับพิเศษ หน้า ๑) "**พระบรมราชโองการ**" **ที่ไม่มีผู้รับสนองฯ หมายความว่าอะไร หรือนครินทร์ไม่ทราบ?** (ไม่ต้องพูดถึงประเด็นปัญหา "ประชาธิปไตย" หรือ "รัฐธรรมนูญ" ที่ว่า "...พระบรมราชโองการที่เกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ" ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ แก้ไข ๒๔๙๕ มาตรา ๙๘ ซึ่งขณะนั้นยังมีผลบังคับใช้)

สุดท้าย ผมจำกัดการวิจารณ์หนังสือ พระผู้ทรงปกเกล้าฯ เฉพาะกรณี ๖ ตลา แต่ขอพูดอะไรสัก ๒-๓ คำเกี่ยวกับกรณีสวรรคตในหลวงอานันท์ ซึ่ง - ไม่ว่าจะใช้บรรทัดฐานอะไร - ต้องถือเป็นกรณีสำคัญอย่างยิ่งวด ต่อประเด็นสถาบันกษัตริย์กับการเมืองไทย ที่เป็นข้ออ้างเนื้อหาของหนังสือ ปรากฏว่า นครินทร์แทบไม่ยอมกล่าวถึงกรณีนี้เลย (น.๓๖) และเมื่อมาพิจารณาว่า หนังสือเล่มนี้ จัดพิมพ์ในนาม ๗๒ ปี มหาวิทยาลัยที่ปรีดี พนมยงค์ ก่อตั้งขึ้น โดยผู้บริหารที่อ้างชื่อปรีดี จัดงานให้ปรีดี อยู่อย่างสม่าเสมอ... เป็นเรื่องน่าละอายอย่างยิ่งที่ ไม่กล้าแม้แต่เพียงกล่าวว่า กรณีสวรรคต ถูก **พวกนิยมเจ้า** ใช้เป็นประเด็นเล็งงานปรีดี พนมยงค์ หลายสิบปี (ใน น.๔๗ กล่าวว่า กรณีสวรรคต ทำให้ปรีดี "ต้องถูกโจมตีจาก **กระแสสังคม** [??] เป็นอย่างมาก...") และ ทำให้ผู้ที่เป็นผู้บริสุทธ์ ๓ คน (ความผิดของ ๓ คนนี้ ขึ้นกับการกล่าวหาปรีดี ถ้าปรีดีบริสุทธ์ ๓ คนนี้ยอมเป็นผู้บริสุทธ์ด้วย) ต้องถูกประหารชีวิตไป โดยที่ - ดูบทความเกี่ยวกับ ๕๐ ปีการประหารชีวิต ของผม - ไม่มีใครคิดจะช่วย แม้แต่การกล่าวเช่นนี้ (การใส่ความปรีดี) ก็ไม่กล้า สะท้อนคุณธรรมทางวิชาการของผู้เขียนและผู้ทำได้เป็นอย่างดี